

ВСТУП

Історія Української Греко-Католицької Церкви є однією з найтрагічніших. У різних часових відрізках Церква переживала утиски, гоніння та репресії. Особливого, небаченого в світовій історії терору та переслідувань греко-католики в Україні зазнали з боку атеїстичної комуністичної тиранії в ХХ столітті. Зумисне переслідування християнської релігії та насадження атеїзму «увінчалось» для УГКЦ ліквідацією її у 1946 році шляхом насильницького «возз'єднання» з одержавленою і підконтрольною атеїстичному за своєю суттю режимові Російською Православною Церквою (надалі РПЦ), а для її вірних членів – єпископів, священників і вірних – підданям жорстоким переслідуванням, репресіям, мукам радянського терору.

Засаднича несумісність УГКЦ з комуністичною ідеологією Союзу Радянських Соціалістичних Республік (надалі СРСР) полягала в тому, що це була релігійна українська інституція, яка виховувала високі духовно-моральні та патріотичні почуття у своїх вірних, надавала сенсу життю багатьом поколінням українців на своїй землі, користувалась їхньою безмежною довірою та повагою. Її духовенство з євангельським вченням несло в народ просвітницькі ідеї, пробуджувало національну свідомість тощо. У категоріях радянської пропаганди це вважалось «опіумом для народу», проте насправді Церква була прямою перешкодою для тоталітарної ідеології. Тому не дивно, що одним із перших кроків радянських окупантів в Україні, починаючи від 1939, а згодом продовжуючи від 1941 рр., було переслідування та знищення УГКЦ.

Свій план сталінський режим надіявся зреалізувати через співпрацю із провідниками Церкви. Коли ж всі єпископи, переважна більшість деканів і пересічні священники відмовились співпрацювати, тоді щодо них розпочалися арешти, погрози, залякування, шантажі, нечувані репресії, надіючись, що вдарячи пастиря – розбіжаться вівці (пор. Зах 13, 7; Мр 14, 27). Однак значна кількість страдників не піддалися, не зламалися, а докінця залишилися вірними своїй Церкві та народу. Серед багатьох, котрі прийняли мученичу смерть в більшовицьких казематах, є світлої пам'яті бориславський декан і стебницький парох Слуга Божий священник Петро Мекелита, котрий загинув у Львівській пересильній тюрмі у 1947 році.

У кінці 90-х років ХХ ст. Церква вийшла з підпілля. У здобутій свободі, не можна забувати переслідувань і мучеництва, через які перейшла Греко-Католицька Церква і виживши «воскреснула» в незалежній Україні. Ці трагічні й водночас героїчні події є невід'ємною частиною нашої релігійної пам'яті. Тому нашим обов'язком є пригадувати собі значення мучеництва, вказуючи на необхідність пошанування всіх конкретних свідків віри, щоб на прикладі своїх кращих представників повчитися як нам жити, як чинити в тій чи тій ситуації, а, щонайбільше, – бачити у них Божу присутність, слухати як Він через них до нас промовляє в сьогоднішні...

Темою дослідження є «Душпастирське служіння та національно-просвітницька діяльність пароха Стебника о. Петра Мекелита (1919 – 1946 рр.)». Актуальність обраної теми впливає із потреби плекання любові до Церкви та народу, виховання майбутніх пастирів, а також з браку належного пошанування священника-мученика. Додає

важливості тематиці і той факт, що стосовно стебницького пароха ведеться беатифікаційний процес. Актуальність праці також пов'язана із постановами Дев'яностої сесії Архиєрейського Синоду УГКЦ в Україні, який відбувся 2 – 3 лютого 2022 року у Львові .

Новизна дослідження полягає у ґрунтовнішому науково-дослідницькому ширшому висвітленні біографічних і душпастирських фактів із життя Слуги Божого, в органічному поєднанні з аналізом історичної, суспільно-політичної ситуації у Стебнику в 1 пол. ХХ ст. Примітною новизною наукової праці є те, що на сьогодні відсутні дослідження, які б містили подібне поєднання.

Пропоноване дослідження має за мету розглянути священничу діяльність свящ. П. Мекелити в різноманітних її проявах, з'ясувати історичні обставини, в яких вона здійснювалась, оцінити його внесок у процес духовного відродження народу. Кінцевою метою є скинення пелени забуття, виткану байдужістю сучасного суспільства щодо цієї праведної людини.

Об'єктом праці є суспільне, національне та релігійне життя Стебника в 1 пол. ХХ століття. Предметом виступає особа пароха с. Стебник Петра Мекелити та його діяльність.

Завданнями праці, відповідно до поставленої мети, є:

- 1) показати історично-політичний виклик та культурний контекст в часі служіння бориславського декана;
- 2) подати найважливіші біографічні дані досліджуваної особистості;
- 3) оцінити внесок свящ. П. Мекелити у формуванні релігійно-національного життя стебничан;
- 4) спонукати до усвідомлення значущості подальшого дослідження та популяризації постаті священника-мученика та почитання його пам'яті, що б сприяло на шляху беатифікаційного процесу.

Дипломна робота має певні часові рамки, початковою точкою яких є призначення свящ. Мекелити на парохію в с. Стебник (1919 р.), а кінцевою – дата ув'язнення подвижника (1946 рік). Проте беручи до уваги потреби наукового дослідження, виходитимемо за встановлені межі.

Для виконання поставлених завдань необхідно з'ясувати також методологічну основу та методи дослідження. Очевидно, що обов'язковою умовою є неупереджений погляд автора з позиції україноцентричності. Для цього застосований принцип об'єктивності у висвітленні цієї теми, позиція історичної правди. У методологічній основі тексту закладені загальнонаукові методи: історичний та дедуктивний. Історичний послужить для збору підставових фактів, які лягли в основу подій, що відбулися в минулому, а також представлення виникнення, формування та розвитку описуваних подій у хронологічній послідовності. У виведенні суто стебницьких реалій із загальногаличанських тенденцій сприятиме метод дедукції. Під час написання дипломної роботи також використовуватиметься науковий аналіз, завдяки якому розглядатиметься зібраний матеріал під кутом піднятої проблематики, та синтез, за допомогою якого проведеться спроба розкрити цю проблематику.

Структура дипломної праці продиктована поставленою метою і завданням дослідження. Праця складається зі змісту, вступу, двох розділів, висновків, переліку використаної літератури, списку умовних скорочень та ілюстрованих додатків (світлин). Основна частина складається з двох розділів, які, виходячи із обраної тематики, своєю чергою,

поділені на визначену кількість підрозділів та підпунктів. Їх перелік відображений у Змісті.

У першому розділі, який називається «Суспільно-політичне й релігійне становище в Стебнику за часів пастирського служіння свящ. Петра Мекелити», запропоновано загально ознайомитись із різними аспектами життя стебничан того часу. У першому підрозділі буде висвітлено суспільно-політичні умови, в яких перебувала Галичина, а відповідно і Стебник в 1 половині ХХ ст. У другому – розкриватимуться обставини діяльності місцевих греко-католицької, римо-католицької, протестантської та юдейської громад в згаданий період. Матеріал першої основної частини праці послужить у визначенні історичних, національних і релігійних обставин та особливостей тодішнього Стебника, в якому звершував пастирське служіння свящ. Петро Мекелита. Лише завдяки означенню цього тла можна вповні зрозуміти ті історично-політичні виклики, які поставали перед душпастирем в часі його душпастирського служіння в цьому селі.

У другому розділі – «Свящ. Петро Мекелита та його внесок у розбудову релігійно-національного життя в Стебнику» – здійсниться спроба відтворити історичні відомості про Слугу Божого, а також його діяльність як релігійно-просвітницького діяча Стебника у період 1919 – 1946 років. Другий розділ складається із чотирьох підрозділів. Перший підрозділ присвячений біографічним даним щодо свящ. П. Мекелити, починаючи з його дитинства та закінчуючи описом його смерті й поховання. Наступна частина має на меті висвітлити його душпастирювання на парохіях та його служіння як декана. Третій пункт ставить за мету показати національну та просвітницьку діяльність священнослужителя. Заключний пункт з'ясовуватиме, як відбувається вшанування пам'яті, та на якому актуальному етапі перебуває процес беатифікації Слуги Божого. Упродовж написання дипломної роботи ми послуговуватимемось численним списком різного роду джерел. Джерельною літературою для праці виступатимуть архівні дані, спогади та інтерв'ю тогочасних свідків. Із архівів необхідно виділити фонди Центрального державного історичного архіву України (надалі ЦДІАУ) м. Львова, а саме 179 і 206, Державного архіву Львівської області (надалі ДАЛО; фонд 1), справу П-24388 Архіву Управління Служби безпеки України у Львівській області (надалі АУ СБУ ЛО), яка до 1990-х років перебувала у секретному фонді, архівну справу П-1-1-625 Архіву Інституту Історії Церкви (надалі АІЦ) та матеріали архіву Місії Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ.

Цікавим джерелом для вивчення життя та служіння пароха Стебника буде мемуарна література. Небагато учасників подій (як серед членів родини, так і серед стебничан) зуміли залишити власні спогади. Окремо слід виділити свідчення дочки священника – Ірини. Важливу групу джерел становить тогочасна преса, зокрема, газети «Діло», «Вільне слово». У часописах міститься унікальна інформація про душпастирювання отця-декана. Серед джерельної літератури важливе місце посідатимуть «Шематизми» Перемиської єпархії та «Шематизм» авторства свящ. Д. Блажейовського, а також кварталники «Вісника» Перемиської єпархії. У цих позиціях літератури містяться офіційні дані, статистика та канонічні призначення.

Для вивчення, осмислення, розуміння та описання минулого послуговуватимемось допоміжною літературою. До попередників, які висвітлювали історіографію обраної тематики та вказаного історичного періоду, можна зарахувати таких авторів, як: К. Лабінську, Л. Купчик, А. Власюка, В. Лабу, а головню М. Дашка, О. Субтельного, В. Олексюка. Варто констатувати, що наукова розвідка авторства свящ. В. Івасівки на цей

час є чи не єдиним *sensu stricto* науково-дослідницьким напрацюванням, яке постало до сьогодення.

Окрім допоміжної літератури, для з'ясування історичних подій, постатей тощо ми скористаємось додатковою літературою, енциклопедіями й словниками, а саме: «Енциклопедією історії України», «Великим тлумачним словником сучасної української мови» та іншими. Отже, використання масиву історичних джерел щодо заданої тематики становитиме стрижень цього дослідження.

Варто зауважити, що дослідження не зазіхає бути вичерпним напрацюванням на обрану тему, проте є підстави надіятися, що вона послужить поштовхом для подальших досліджень.

ВИСНОВКИ

Завершуючи дослідження, необхідно коротко підсумувати головні тези, що стосуються дипломної роботи, яка присвячена душпастирському служінню та національно-просвітницькій діяльності свящ. Петра Мекелита у Стебнику впродовж 1919 – 1946 років.

Передовсім, що слід було проаналізувати, так це складний історично-культурний контекст, у якому душпастирював духовний провідник стебничан. Східна Галичина, як і Перемиська єпархія була тоді межею між етнічними землями українців і поляків. II Річ Посполита (в особах її чиновників) взяла курс на національну, релігійну та культурну полонізацію галицьких русинів (українців). Згодом, на час душпастирювання отця-декана припав період II світової війни, а з нею – і поперемінно приход двох тоталітарних режимів – більшовицького і нациського. Один з них, радянський, мав за мету знищити українську державу та ГКЦ. Найпоширенішим методом боротьби з тими, хто залишався вірним своїй державі та Церкві, були ув'язнення і репресії, та пов'язані з ними жахіття.

У I розділі наукового дослідження вдалося продемонструвати, що позаяк української самостійної держави не існувало (якщо й існували, то це були надзвичайно короткотривалі етапи), то захищати свої права українцям довелося самотужки. ГКЦ та її духовні провідники допомагали в національному самоутвердженні галичан. Саме таким національним і духовним лідером був пресвітер Петро Мекелита. Перед священнослужителем поставали складні виклики. У цей період Стебник був поліетнічним селом. Разом з греко-католиками прихисток тут знаходили католики латинського обряду, протестанти та євреї. Окрім того, село було малоосвіченим, пролетаризованим і національно несвідомим. Його мешканці були сповнені польського та москвофільського шовінізму, «отруєні» неприязельською пропагандою.

Досліджуючи питання активності духовного отця стебничан, належить ствердити, що вже від початку свого приходу до Стебника, Слуга Божий завжди був ревним священником, моральним авторитетом як для своїх вірних, так і для інших мешканців бориславського деканату.

У II розділі досліджено, що така постава особи священника стала можливою завдяки родинному вихованню у душі любові до батьківщини, глибокої побожності. Тому він ніколи не відійшов від своїх переконань – на першому місці у нього був Бог, Церква та українська держава. Те, що з малих років закарбувалося в серці, залишилось на все життя. Доповнивши згодом початкову ґрунтовною академічною освітою, після рукоположення свящ. П. Мекелита прикладав титанічних зусиль, щоб стати духовним батьком для своїх вірних. Парох-патріот дбав про них, їхню моральну чистоту. Також згадано осіб, котрі мали відношення до життя та служіння отця-декана. Не можна не

згадати також про велику заслугу пароха – започаткування будівництва нового мурованого храму. Постаць отця-мученика завжди викликала повагу як у прихожан, так і в духовенства Перемиської єпархії, а особливо її єпископів.

Значну увагу у науковому дослідженні зосереджено на національно-просвітницькій діяльності пароха Стебника. Він щиро вболівав за долю українського народу, всіляко сприяв підняттю рівня свідомості самовизначення. Він посів гідне місце серед видатних церковних діячів Галичини – «будителів» національного життя, адже проукраїнську позицію потрібно було впевнено відстоювати, особливо в часи панування різних чужоземних держав.

На сторінках праці представлено значний внесок душпастиря в розвиток освіти мешканців с. Стебник. За його сприяння були засновані численні товариства, гуртки, освітні установи. Окрім цього, контролював народну освіту, опікувався нею.

Проаналізовано також вплив просвітницьких починів свящ. Петра Мекелити на розвиток освіти й культури серед громади. Усі прикладені старання священника приносили плід у зрості воцерковленості, народної свідомості.

Любов до свого народу та Церкви проповідував не лише словом чи працею, але й засвідчив, жертвуючи власним життям у час «червоного» терору. Своїх переконань священник не відрікся, навіть під тиском, залякуванням, ув'язненням і тортур зі сторони НКВС, був непорушним у вірності аж до смерті. Загинув за Католицьку Церкву як жертва політики більшовицького насилля. Своєю мученичою смертю він засвідчив цілковиту відданість ГКЦ. Підсумовуючи, з упевненістю можна сказати, що це був священник, який був завжди разом із своїми людьми.

Під час розкриття обраної тематики виникли однак труднощі з пошуком літератури, зокрема науково-дослідницької у вужчому розумінні цього слова, позаяк немає достатньої кількості, а то й її відсутність, щоб задовільнило запити науковців.

Безперечно, наукова праця не претендує на всеохопність. Саме тому, в майбутньому необхідно детальніше досліджувати історичне буття такої визначної постаті, яким був священник Петро Мекелита. Надіємось, що проведене дослідження сприятиме наближенню моменту офіційного визнання його блаженним УГКЦ. Наприкінці, слід заохотити всіх людей доброї волі до молитви за прославу Слуги Божого, рівно ж звертатись до нього про заступництво перед Господом у своїх потребах.

У сьогоднішній приклад свящ. Петра Мекелити, який сповідував правдиві християнські та національні ідеали, не тільки вражає розум, але й зворушує людське серце. Його ревне служіння є заохотою для сучасних священників бути провідниками не лише релігійного, але й національно-культурного життя свого народу. Це породжує сподівання, що дослідження та аналіз обраної тематики допоможе передусім сучасним стебничанам, серед попередників яких Слуга Божий провадив душпастирське служіння, реанімувати пам'ять про нього, а також, особливо семінаристам, як майбутнім пастирям навчитися послуху Божій волі, веденню молитовного та покірного життя, вміню бути лагідними, люблячими та щирими людьми, діленню своїми духовними дарами з ближніми, а, головне, – любити свою Церкву, державу та народ.

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ I СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ Й РЕЛІГІЙНЕ СТАНОВИЩЕ В СТЕБНИКУ ЗА ЧАСІВ ПАСТИРСЬКОГО СЛУЖІННЯ СВЯЩ. ПЕТРА МЕКЕЛИТИ 8

1. Суспільно-політичне життя стебничан	8
1.1 Під пануванням відродженої II Речі Посполитої (11 листопада 1918 – 29 вересня 1939 рр.)	8
1.2 Москвофільський рух й терор комуністичного поневолення Радянським Союзом	15
1.3 Окупаційний режим III Рейху	23
1.4 Національно-визвольна боротьба	27
2. Релігійне життя стебничан	31
2.1 Греко-католики	31
2.2 Римо-католики	33
2.3 Протестанти	36
2.4 Сповідники юдаїзму	37
РОЗДІЛ II СВЯЩ. ПЕТРО МЕКЕЛИТА ТА ЙОГО ВНЕСОК У РОЗБУДОВУ РЕЛІГІЙНО-НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ В СТЕБНИКУ	40
1. Життєвий шлях	40
1.1. Батьки та дитинство	40
1.2. Освіта	41
1.3. Родинне життя	42
1.4. Побут серед стебничан	45
1.5. Ув'язнення й перебування під слідством	47
1.6. Насильницька смерть і поховання	55
2. Душпастирський подвиг	58
2.1. Перша парохія	58
2.2. Свящ. Петро – довголітній парох у с. Стебник	59
2.3. Служіння декана	63
3. Національно-просвітницька діяльність	65
3.1. У вирі національного життя	65
3.2. Просвітницькі почини	68
4. У вдячній пам'яті нащадків	74
4.1. Вшанування імені	74
4.2. Беатифікаційний процес	79
ВИСНОВКИ	83
ДОДАТКИ	86
СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Святе Письмо та Документи Церкви:

Архиєрейський Синод УГКЦ в Україні. Постанови Дев'яностої сесії // [Електронний ресурс]: УГКЦ, 2022, 1 травня. – Режим доступу до статті: <http://ugcc.ua/documents/posta-novi-devyanostoi-ses%D1%96i-arhiereyskogo-sinodu-ugkts-v-ukrain%D1%96-95606.html>.

Догматична конституція про Церкву Lumen Gentium [«Світло народів»], (21 листопада 1963) // Документи Другого Ватиканського Собору (1962 – 1965). Конституції, декрети, декларації. Коментарі, Львів 2014, 55 – 113.

Кодекс канонів Східних Церков / перекл. з лат. Й. Кобів, Рим 1993.

Кодекс канонічного права / перекл. з лат. А. Коваль, Москва 2007.

Конгрегація у справах святих. Інструкція Sanctorum Mater [«Матір святих»], (17 травня

- 2007) // Мішталь Х., Фейдаш-Бучек Л. *Sanctorum Mater: Коментар до інструкції Конгрегації у справах Святих про проведення дієцезіального або єпархіального розслідування в канонізаційних справах* / перекл. з пол. В. Квасній, Львів 2019.
- Святе Письмо Старого і Нового Завіту / перекл. І. Хоменка, Львів 2007.
- Спільне пастирське послання Митрополита Андрея та єпископату Галицької церковної провінції до духовенства та вірних про важливість зберігати Божі заповіді в часах воєнного лихоліття. Львів, листопад 1943 р. // *Пастирські послання: Спільні пастирські послання (1905 – 1944)*, Т. IV, Львів 2013, 246 – 254.
- Джерельна література:
- Архів Інституту Історії Церкви: спр. П-1-1-625.
- Архів Місії Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ: Особова справа о. Петра Мекелити.
- Архів Управління Служби Безпеки України у Львівській області: Следственное дело П-24388.
- Въстникъ Перемыскои Епархїи, Перемишль 1895, 1898, 1899, 1908, 1909, 1910, 1911.
- Дашко М. *Дещо з минулого Стебника*, Дрогобич 2001.
- Дашко М. *Сторінками історії Стебника*, Дрогобич 1998.
- Івасівка В. *Per aspera ad sanctitatem. Життєвий шлях слуги Божого священника Петра Мекелити* // *Наукові записки Дрогобицької духовної семінарії*. Випуск 7, Дрогобич 2022, 184 – 202.
- Івасівка М. *Стебник* // *Дрогобиччина – земля Івана Франка*, т. I / ред. Л. Луців, Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто 1973, 380 – 389.
- Олексюк В. *Отець декан Петро Мекелита* // *Мета* 10 – 11 / 48 – 49 (31 травня 1994) 15.
- Олексюк В. *Отець Петро Мекелита. Загинув за віру* // *Жива вода* 6 (червень 1996) 7.
- Олексюк В. *Отець Петро Мекелита. Загинув за віру* // *Жива вода* 7 (серпень 1996) 5.
- Перемиські єпархіяльні відомості*, Перемишль 1919, 1920, 1921.
- Субтельний О. *Україна: Історія*, Київ 1991.
- Blazejowskyj D. *Historical Šematism of the Eparchy of Peremyšl including the Apostolic Administration of Lemkivšbryna (1828 – 1939)*, Lviv 1995.
- Допоміжна література:
- Власюк А. *Чи допоможе завуальованість історії істинній єдності Християн стебника?* // *Тустань* 1 / 164 (1 – 8 січня 1996) 1.
- Державний архів Львівської області: ф. 1, оп. 14, спр. 67 ; ф. 1, оп. 14, спр. 2734; ф. 1, оп. 51, спр. 894; ф. 1, оп. 52, спр. 2856; ф. 200, оп. 6, спр. 1425; ф. 256, оп. 1, спр. 78; ф. 1137, оп. 3, спр. 27.
- Єврейська громада Дрогобича і Стебника крізь призму історії Другої світової війни / упоряд. Л. Стельмашук, Дрогобич 2014.
- Зубрицький М. *Інтерв'ю про свящ. Петра Мекелиту від 15.06.2021 / інтерв'юер Я. Мисак* // CD-ROM, аудіозапис.
- Купчик Л. *Життєносні стовпи Церкви*, Жовква 2010.
- Купчик Л. *Третій удар (долі галицьких отців-деканів)*, Львів 2001.
- Лаба В. *Історія села Бутини від давніх часів до 1939 року*, Львів 2021.
- Лаба В. *Історія Стебника від найдавніших часів до 1939 року*, Львів 2021.
- Лабінська К. *Господь дарував йому хрести і ласки* // *Мета* 4 (квітень 2002) 15.
- Олексишин Г. *Щоденник / сімейний архів сім'ї Романяк*.
- Олексюк В. *Наш девіз «Бог і Україна»* // *Слово Просвіти* 14 / 754 (10 – 16 квітня 2014) 8 –

9.
Олексюк В. Отець Петро Мекелита. Загинув за віру // Жива вода 8 (вересень 1996) 3.
Олексюк В. Пам'яті великого душпастиря і патріота // Галицька зоря 66 / 598 (11 червня 1994) 3.
Плохій С. Брама Європи, Харків 2016.
Праха Б. Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини: у 2-х томах, т. I: Біографічні нариси (1939 – 1989), Львів 2015.
Праха Б. Духовенство Перемиської єпархії та Апостольської адміністрації Лемківщини: у 2-х томах, т. II: Документи і матеріали (1939 – 1950), Львів 2015.
Складні сторінки спільної історії: розповідаючи про Другу світову війну у Львові.
[Електронний ресурс]:ReHERIT, 2021, 18 листопада. – Режим доступу: <http://reherit.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/Complex-History-Telling-About-The-Second-World-War-in-Lviv-1.pdf>.
Струк Л. Дещо про копальню в Стебнику // Дрогобиччина – земля Івана Франка, т. II / ред. Л. Луців, Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто 1978, 236 – 237.
Суттнер Е. К. Українське християнство на початку III-го тисячоліття: Історичний досвід та ексдезіологічні перспективи / перекл. з німец. і ред. О. Турія, Львів 2001.
Центральний державний історичний архів України, м. Львів: ф. 146, оп. 20, спр. 1600; ф. 179, оп. 2, спр. 3177; ф. 206, оп. 1, спр. 2372; ф. 312, оп. 1, спр. 646; ф. 348, оп. 1, спр. 5282.
Чагава К. Таблиця на храм // Христос – наша сила 12 (грудень 1995) 3.
Чаплинська І. Спогади про свящ. Петра Мекелиту від 2012 / сімейний архів сім'ї Назаренко.
Шематизм гр. кат. духовенства злучених єпархій Перемиської, Самбірської і Сяноцької на рік Божий 1933, Перемишль 1933.
Шематизм гр. кат. духовенства злучених єпархій Перемиської, Самбірської і Сяноцької на рік Божий 1936, Перемишль 1936.
Шематизмъ всего греко-католицкого клира злученыхъ єпархій Перемыской, Самборской и Сяноцкой на рокъ водъ рожд. Хр. 1914. Рочникъ 79, Перемишль 1914.
Додаткова література:
1848, створена Головна Руська Рада. [Електронний ресурс]: Український інститут національної пам'яті, 2021, 10 листопада. – Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/traven/2/1848-stvorena-golovna-ruska-rada>.
Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква і Радянська держава (1939 – 1950), Львів 2005.
Вандалізм // Діло 89 / 14.338 (24 квітня 1936) 6.
Відділ міського архіву виконавчого комітету ДМР: ф. 121, оп. 1, спр. 1021
Гаврилів І. Військово-політична діяльність УВО-ОУН в боротьбі за Українську Державу (1920 – 1941 рр.), Львів 2017.
Данканич Д. (ЧСВВ). Щоб були єдині. Слуга Божий о. Петро Мекелита // Місіонар 6 (вересень 2006) 16 – 17.
Державний архів Івано-Франківської області: ф. 2, оп. 1, спр. 418
Димид М. Деякі джерела права Української Греко-Католицької Церкви про священнослужителя // Метров 14 (2017), 118 – 224.
Добош М. Хорове життя Дрогобиччини // Дрогобиччина – земля Івана Франка, т. I / ред. Л. Луців, Нью-Йорк-Париж-Сідней-Торонто 1973, 627 – 635.

- Довідник-пошукуєць. Реєстр осіб, пов'язаних з визвольною боротьбою на теренах Дрогобиччини 1939 – 1950 (за архівними документами), т. VI / упоряд. та ред. М. Горбаль, Торонто – Львів 2005.
- Дюрозель Ж. Історія дипломатії від 1919 до наших днів / перекл. з франц. Є. Марічева та ін., Київ 1995.
- Є в Стебнику вулиця отця Мекелити // Галицька зоря (24 березня 1999) 5.
- Закон України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917 – 1991 років» [Електронний ресурс]: ВРУ, 2022, 11 квітня. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12#Text>.
- Івасівка В. Тернистий шлях життя вихованця духовної семінарії Теодора Паньківа. [Електронний ресурс]: ДДС, 2022, 6 квітня. – Режим доступу: <http://dds.edu.ua/en/publications/publications/miscellaneous/2459-ternystyj-shljakh-zhyttja-teodora-pankiva.html>.
- Ідзьо В. Ставлення ОУН та командирів УПА до формування німецькими окупантами України дивізії «Галичина» в світлі німецької військової документації та радянських військових архівів // Вісник Національного університету «Львівська політехніка», 572 (2006), 30 – 35.
- Історія міст і сіл Української РСР: в 26 т. Львівська область / ред. В. Маланчук та ін., Київ 1968.
- Коваль В. Від «Саліни» до заводу «Полімінерал». Як видобували сіль у Стебнику. [Електронний ресурс]: Дрогобич city, 2022, 21 лютого. – Режим доступу: <https://drohobych.city/articles/130537/istoriya-vidobutku-soli-u-stebniku>.
- Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні / перекл. з франц. Р. Осадчука, Париж – Нью-Йорк – Львів 1993.
- Костюк Л. Спогади про свящ. Петра Мекелиту від 25.08.1998 / Місія Постуляційного Центру беатифікації УГКЦ.
- Кримінальний кодекс УРСР, Київ 1950.
- Кубійович В. Українці в Генеральній Губернії 1939 – 1941. Історія Українського центрального комітету, Чикаго 1975.
- Кулик Я., Кулик І. Сторінками історії с. Колпець, Дрогобич 2009.
- Купчик Л. Мартирологія католицьких деканів // Світло 3 / 876 (березень 1996) 103 – 104.
- Кучер В. До питання про політичну кризу нацистського окупаційного режиму в Україні у роки війни // Сторінки воєнної історії України: Збірник наукових статей. Випуск 12, Київ 2009, 135 – 150.
- Лабінська-Снігур К. Вірні до кінця. Мученики й ісповідники віри ХХ століття, Львів 2016.
- Лазорак Б. Дрогобиччина у скорботі: жовтень / листопад 1933 року мовою джерел. [Електронний ресурс]: Дрогобицька міська рада, 2022, 8 квітня. – Режим доступу: <https://drohobych-rada.gov.ua/anons-gromadski-sluhannya-na-temu-pro-zatverdzhennya-byudzhetu-mista-drohobycha-na-2017-rik-2/>.
- Листи з неволі / упоряд. О. Гентош, Львів 1996.
- Любащенко В. Історія протестантизму в Україні, Київ 1995.
- Марцелюк П. Інтерв'ю про беатифікаційний процес Слуги Божого Петра Мекелити від 20.04.2021 / інтерв'юєр В. Івасівка // CD-ROM, аудіозапис.
- Марцелюк П. Новомученики УГКЦ та їхнє свідцтво віри // Наукові записки Дрогобицької духовної семінарії. Випуск 2, / упоряд. Р. Андрійовський, Дрогобич 2017, 42 – 60.
- Микитюк Д. Українська Галицька Армія у 5 томах: т. IV, Вінніпег 1968.
- Мученики – джерело свободи Церкви: Збірник статей конференцій з 2013 по 2015 рр.

- по веденню справ беатифікації і канонізації святих у Католицькій Церкві / упоряд. П. Марцелюк, Львів 2015.
- Народжені в Дусі / ред. Й. Воробець, Стебник 2006.
- Нікалео Н. та ін. Львів. Пані. Панянки, Харків 2008.
- Олексюк В. Вшанування пам'яті о. П. Мекелити // Франкова криниця 4 – 5 (26 лютого 1999) 4.
- Олена з Ляврецьких Мекелита // Львівські вісті 255 / 379 (8 – 9 листопада 1942) 6.
- Організаційний рух // Діло 11 / 11.265 (17 січня 1928) 5.
- Орлевич І. Товариство імені Михайла Качковського в національно-політичному русі галицьких українців (1874 – 1914) // Наука. Релігія. Суспільство 4 (2009), 101 – 109.
- Пастух Р. Дрогобицький некрополь, Дрогобич 2008.
- Петренко О., Трач М. Свято в Стебнику // Вільне слово 5 (18 липня 1941) 3.
- Пилипів І. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918 – 1939 рр.), Тернопіль 2011.
- Призабутий «Великий голод». [Електронний ресурс]: Eugeniusz Misilo, 2022, 9 квітня. – Режим доступу: <https://emisilo.pl/2019/02/призабутий-великий-голод/>.
- Реабілітовані історією. Львівська область. Кн. 4: м. Дрогобич, Дрогобицький район / ред. В. Савчак та ін., Львів 2019.
- Рекотов П. Органи управління на окупованій території України (1941 – 1944) // Український історичний журнал 3 (1997), 90 – 101.
- Романяк В. Інтерв'ю про дідуся – Василя Олексишина від 20.03.2022 / інтерв'юєр Я. Мисак // CD-ROM, аудіозапис.
- Сіреджук П. Соціально-економічне становище і культурне життя німецької меншини Східної Галичини (20 – 30-і рр. ХХ ст.), Тернопіль 2008.
- Скорупська Б. Ще не звелась у жилах українська кров // Дрогобиччина – земля Івана Франка, т. 4, Дрогобич 1997, 665 – 666.
- Слободян В. Церкви України. Перемиська єпархія, Львів 1998.
- Стебник // Діло 159 / 11.127 (21 липня 1927) 3.
- Стебник. Колишній костел бл. Кінги (1894). Львівська обл., Дрогобицький р-н. [Електронний ресурс]: РКЦ, 2022, 17 січня. – Режим доступу: <https://rkc.in.ua/index.php?&m=k&f=ts&p=lvdrtkn&l=u&n=28>.
- Тарнавський Р. Голгофа бориславського священництва та монашества, Дрогобич 2016.
- Торжество въ Стебнику // Русское слово 39 (1906) 4.
- Угода між Урядом Української РСР і Польським Комітетом Національного визволення про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР. [Електронний ресурс]: ВРУ, 2022, 17 січня. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_065#Text.
- Указ Президиума Верховного Совета УССР 27.11.1939 «Об образовании Львовской, Дрогобычской, Волынской, Станиславской, Тернопольской и Ровенской областей в составе УРСР». [Електронний ресурс]: ВРУ, 2021, 19 листопада. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-01#Text>.
- Фан Р. Історія єврейської національної автономії в період Західно-Української Республіки / перекл. з їдиш. А. Фрумана, Львів 2019.
- Федевич К. Галицькі українці у Польщі. 1920 – 1939 рр., Київ 2009
- Федик Л. Німецькі етноконфесійні спільноти Галичини на тлі етнополітики Польщі (1919 – 1939 рр.) // Краєзнавство 4 (2013).

- Химій Є., Димид М. Деякі джерела права Української Греко-Католицької Церкви // Метров 15 (2018), 25 – 148.
- Хортик О. Сани і відзнаки в східному кодексі та УГКЦ // Наукові записки УКУ. Ч. 10: Богослов'я, вип. 4, Львів 2017, 135 – 155.
- Цимбалюк О. Прослава і почитання мучеників. Сучасна практика Католицької Церкви та досвід Самбірсько-Дрогобицької Єпархії УГКЦ // Наукові записки Дрогобицької духовної семінарії. Випуск 2 / упоряд. Р. Андрійовський, Дрогобич 2017, 61 – 66.
- Цимбалюк О. Хресний шлях отця Петра Мекелити // Слово 4 / 72 (грудень 2017 – лютий 2018) 24 – 25.
- Чапля А. Методичний матеріал на краєзнавчо-історичну тематику «Стебник – рідне місто моє», Стебник 2013.
- Чинности і ршення руского провінціяльного Собора въ Галичинь отбувшого ся во Львовь въ роць 1891, Львовъ 1896.
- Юденрат. [Електронний ресурс]: Яд Вашем, 2022, 15 березня. – Режим доступу: <https://www.yadvashem.org/ru/holocaust/lexicon/judenrat.html>.
- Як боролися з українською мовою. Хроніка заборон за 400 років. [Електронний ресурс]: Історична правда, 2021, 27 листопада. – Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/digest/2012/07/3/89519/>.
- Greiner J. Przemysł potaszowy w Polsce, Lwów 1938.
- Haliv M., Ohar A. Public-political views of Greek-Catholic priests of Drohobych county in mid 1920s (according to the materials of the polish police) // Східноєвропейський історичний вісник / ред. В. Ільницький, Дрогобич 2008, 114 – 123.
- Notes of a Meeting Held at President Wilson's House in the Place des Etats-Unis // Papers relating to the foreign relations of the United States, The Paris peace conference, т. 6, Paris 1919.
- Quirini-Poplawski R. Kosciol filialny p.w.Bł. Kingi w Stebniku // Koscioly I klasztory rzymskokatolickie dawnego wojewodztwa ruskiego, т. VI, Krakow 1998.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 lipca 1934 r. o podziale powiatu drohobyckiego w województwie lwowskim na gminy wiejskie // [Електронний ресурс]: Strona główna Sejmu Rzeczpospolitej Polskiej, 2022, 15 березня. – Режим доступу до статті: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19340640542>.
- Szematyzm Krolestwa Galicyi I Lodomeryi z wielkiem Ksiestwem krakowskim na rok 1876, Lwów 1876.
- Словники та енциклопедії:
- Великий тлумачний словник сучасної української мови / упоряд. та ред. В. Бусел, Київ 2001.
- Віднянський С. Ліга Націй. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. VI / ред. В. Смолій та ін., Київ 2009, 2021, 12 жовтня. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Liga_Natsiy.
- Гуцал П. Галлер Юзеф // Тернопільський енциклопедичний словник, т. I / ред. Г. Яворський та ін., Тернопіль 2004, 142.
- Дворецкий И. Латинско-русский словарь, Москва 1976.
- Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-II), т. III, Париж – Нью-Йорк 1959.
- Калійні солі. [Електронний ресурс]: Геологічний словник, 2022, 13 березня. – Режим

доступу: <https://geodictionary.com.ua/node/2738>.

Коваль В. Акт 30 червня 1941 [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. I / ред. В. Смолій та ін., Київ 2003, 2021, 26 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Akt_30_chervnia_1941.

Коваль М. Гітлер Адольф. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. II / ред. В. Смолій та ін., Київ 2004, 2021, 25 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Gitler_A.

Кулко Рольніче. [Електронний ресурс]: Вікіпедія, 2022, 20 березня. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Кулко_рольніче.

Кульчицький С. Інтернаціонал комуністичний. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. III, Київ 2005, 2022, 12 лютого. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Internacional_III.

Кульчицький С. Сталін Йосиф Віссаріонович. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. IX, Київ 2012, 2022, 10 лютого. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Stalin_J.

Луцький О. Генерал-Губернаторство. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. II / ред. В. Смолій та ін., Київ 2004, 2021, 23 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Generalna_gubernija.

Науменко К. «Галичина» військове формування. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. II / ред. В. Смолій та ін., Київ 2004, 2021, 25 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Galychyna_vijsk_formuvannja.

Одрина Є. З історії національно-визвольної боротьби в Західній Україні. [Електронний ресурс]: Zbruc, 2021, 1 листопада. – Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/50898>.

Панчук М. Комуністична партія Західної України. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. IV, Київ 2007, 2021, 8 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kom_partiya_ZU.

Папакін А. Поляки в Україні. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. VIII / ред. В. Смолій та ін., Київ 2011, 2022, 17 січня. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=poljaky_v_ukrajni.

Папакін Г. Скоропадський Павло Петрович. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. I / ред. В. Смолій та ін., Київ 2003, 2021, 27 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Skoropadskyj_P

Першина Т. «Галичина» дистрикт. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. II / ред. В. Смолій та ін., Київ 2004, 2021, 23 листопада. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Galychyna_adm_odynycja.

Прилуцький В. Береза Картузька. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. I / ред. В. Смолій та ін., Київ 2003, 2022, 21 лютого. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Bereza_Kartuzka.

Середа О. Москвофільство. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. VII / ред. В. Смолій та ін., Київ 2010, 2021, 16 листопада. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=Moskvofilstvo>.

Симоненко Р. Антанта. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: т. I / ред. В. Смолій та ін., Київ 2003, 2021, 1 жовтня. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=Antanta>.

Сілезія. [Електронний ресурс] // Вікіпедія, 2021, 22 листопада. – Режим доступу: <https://u>

<k.wikipedia.org/wiki/>

Сілезія.